

2. Lendületmegmaradás törvénye

1.

Fogalmazza meg a lendületmegmaradás törvényét! (Válaszában térjen ki a következőkre: hogyan értelmezzük a lendületet; fogalmazza meg a törvényt; fejtse ki a törvény teljesülésének feltételeit; írjon le néhány konkrét szituációt, amelyben teljesül a törvény!)

Alapfeladatok

Rugalmatlan ütközés

2.

Egy 0,2 kg tömegű 3 m/s sebességű kiskocsi utolér egy 0,3 kg tömegű 1 m/s sebességű kiskocsit. A testek az ütközésben összekapcsolódnak és együtt mozognak tovább. Határozzuk meg a kiskocsik közös sebességét!

3.

Egy 0,2 kg tömegű 3 m/s sebességű kiskocsi szemből ütközik egy 0,3 kg tömegű 1 m/s sebességű kiskocsival. A testek az ütközésben összekapcsolódnak és együtt mozognak tovább. Határozzuk meg a kiskocsik közös sebességét!

4.

10 kg tömegű, fonálon függő homokzsákba vízszintesen 10 g tömegű puskagolyót lőnek bele. A zsák 0,6 m/s nagyságú kezdősebességgel lendül ki. Mekkora volt a lövedék sebessége? (A zsák kezdetben nyugalomban volt. A becsapódó lövedék a zsákban marad.)

5.

2 kg tömegű test 3 m/s nagyságú sebességgel szemből ütközik egy 3 kg tömegű 1 m/s sebességű testtel. Az ütközésben összetapadó testek mekkora sebességgel mozognak tovább?

A) 1,8 m/s   B) 0,6 m/s   C) Megállnak

6.

Egy 1 dm³ térfogatú vas- és egy 1 dm³ térfogatú ólomtömb vízszintes felületen egymással szembehaladva ütközik, és összetapad. Az ütközés előtt mindkettő sebessége 2 m/s nagyságú volt. Mekkora az ütközés utáni sebességük?

(A vas és az ólom sűrűsége 7800 kg/m³, illetve 11300 kg/m³.)

7.

Egy $m_1 = 100$ g tömegű és egy $m_2 = 50$ g tömegű test súrlódásmentes, vízszintes felületen csúszik egymással szembe, egymáshoz képest 60 cm/s relatív sebességgel. A testek tökéletesen rugalmatlanul ütköznek, és az ütközés után már nem mozognak. Határozzuk meg a testek ütközés előtti sebességeit!

Testek szétlökődése, robbanása

8.

Egy kezdetben nyugvó, 4 kg tömegű puskából 400 m/s kezdősebességgel röpül ki a 0,01 kg tömegű lövedék. Mekkora sebességgel lökődik vissza a puska?

9.

Egy kisméretű, elhanyagolható tömegű összenyomott rugó vízszintes asztalon szétlök egy 120 gramm, és egy 90 gramm tömegű kiskocsit. A testek 3 másodperc alatt 168 cm távolságra távolodnak el egymástól. Mekkora sebességgel mozognak a kiskocsik? (A súrlódás elhanyagolható, a szétlökődés olyan rövid ideig tart, hogy a közben befutott utak elhanyagolhatók.)

Egymást vonzó testek

10.

Egy 60 kg tömegű ember leugrik egy létráról és 1 m/s sebességgel zuhan a Föld középpontja felé. Mekkora sebességgel "zuhan" ebben a pillanatban a $6 \cdot 10^{24}$ kg tömegű Föld az ember felé?

- A) A Föld áll.   B) 10^{-23} m/s.   C) $6 \cdot 10^{-24}$ m/s.

Általános ütközés

11.

Két egyforma test ütközik szemben haladva. Egyikük sebessége 3 m/s-ról 1 m/s-ra csökken, miközben haladási iránya változatlan. A másik kezdetben 0,5 m/s nagyságú sebességgel mozgott. Ütközés után a sebessége:

- A) 1,5 m/s nagyságú   B) 2,5 m/s nagyságú   C) 4,5 m/s nagyságú

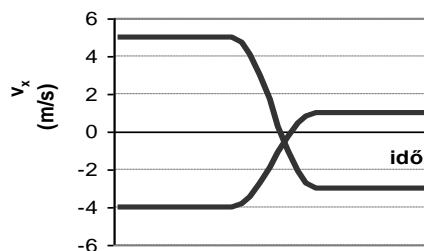
12.

Két egyforma tömegű kiskocsi egyikén $m = 0,1$ kg tömegű teher van, a másik üres. A $\vec{v}$ sebességgel érkező üres kocsi nekiütközik az álló másiknak, és $-\frac{\vec{v}}{3}$ sebességgel pattan vissza,

szá, a kezdetben álló másik pedig $\frac{2\vec{v}}{3}$ sebességgel indul el. Mennyi a kocsik tömege?

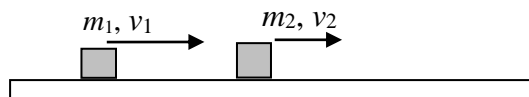
13.

Az ábra grafikonja az A és B test sebességének x komponensét mutatja az idő függvényében, miközben a testek az x tengely mentén mozogva ütköznek. Az A test kezdeti sebessége 5 m/s, a B testé pedig -4 m/s. Mekkora a B test tömege, ha az A test tömege 0,2 kg?

Haladó szintű feladatok**Rugalmatlan ütközések**

14.

Egy m_1 és egy m_2 tömegű test súrlódásmentes, vízszintes felületen csúszik. A nagyobb sebességű m_1 tömegű test utoléri a másikat. A testek összeütköznek, az ütközésben összetapadnak, és együtt mozognak tovább. Határozzuk meg az ütköző testek tömegeinek arányát, ha tudjuk, hogy az ütközésben az m_1 tömegű test sebessége a felére csökkent, az m_2 tömegű test sebessége pedig a kétszeresére növekedett.

15.

Merőleges útkereszteződésben karambol történt. Egy 1200 kg tömegű, 60 km/h sebességű autó összeütközött egy 3000 kg tömegű, 40 km/h sebességű autóval. Mekkora volt a roncs sebessége közvetlenül az ütközés után?

16.

Két egyenlő tömegű test egyformán 1 m/s sebességgel halad. A testek sebességei merőlegesen egymásra. A testek tökéletesen rugalmatlanul ütköznek. Mekkora lesz az ütközés utáni közös sebesség?

- A) 1 m/s B) $\frac{\sqrt{2}}{2} \text{ m/s}$ C) $0,5 \text{ m/s}$ [4]

17.

Egy kelet-nyugat és egy észak-dél irányú út kereszteződésénél karambol történt: A nyugatról érkező $m_1 = 1000 \text{ kg}$ tömegű autó ütközött a délről jövő $m_2 = 2000 \text{ kg}$ tömegű autóval: az összeakadt roncs pontosan északkeleti irányba csúszott, a csúszás nyomából megállapíthatóan 50 km/h nagyságú sebességgel. Melyik lépte túl a 80 km/h sebességhatárt?

18.

Egy 200 kg tömegű csónak 5 m/s sebességgel halad a nyugodt tó vizén. Egy adott pillanatban a csónak sebességének irányával 60° -os szöget bezárva vízszintesen 10 m/s sebességgel a csónakba ugrik egy 40 kg tömegű gyerek. Milyen irányú és nagyságú sebességgel fogja folytatni az útját a csónak a gyermekkel?

Testek szétlökődése, robbanása

19.

Függőlegesen fellőtt 17 kg tömegű lövedék pályája legmagasabb pontján három darabra robban szét úgy, hogy minden darab vízszintes síkban levő sebességgel kezd mozogni. Egy 4 kg tömegű darab 150 m/s sebességgel északra, egy 8 kg tömegű darab 60 m/s sebességgel nyugatra repül. Határozzuk meg a harmadik darab sebességének nagyságát és irányát!

[$153,6 \text{ m/s}$, $DK 51,3^\circ$]

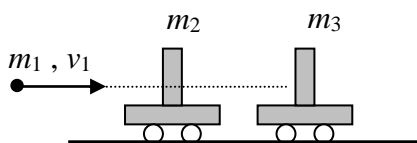
20.

Egy 100 kg tömegű lövedék 1200 m magasról szabadon esik. Miután megtett 400 métert , felrobban, és két darabra esik szét. A 40 kg -os darab vízszintes irányban folytatja útját 160 m/s sebességgel, a másik a függőlegessel szöget bezáró irányban indul lefelé. Határozzuk meg a darabok sebességét a robbanás után! A robbanás helyének függőlegesétől milyen távolságra estek le a darabok?

Általános ütközés

21.

Két álló kiskocsi közül a baloldali egy lövedéket lövünk, amely azt „átüti” és ezután a jobboldali kocsiba csapódva azzal együtt mozog tovább $0,8 \text{ m/s}$ sebességgel. Határozzuk meg az m_2 tömegű kiskocsi ütközés utáni sebességét! ($m_1 = 0,01 \text{ kg}$, $v_1 = 400 \text{ /s}$, $m_2 = 2 \text{ kg}$, $m_3 = 3,99 \text{ kg}$.)

Versenyfeladatok

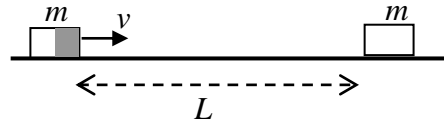
22.

Mit állíthatunk biztosan egy magára hagyott, zárt testrendszer tömegközéppontjának mozgásáról?

- A) Sebessége nulla. B) Gyorsulása nulla. C) Egyenletesen gyorsul.

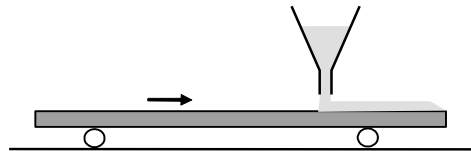
23.

Jégen egy mágnes közeledik egy vasdarabhoz. A mágnes és a vasdarab tömege egyenlő. Amikor a mágnes és a vasdarab közötti távolság $L = 20$ cm, akkor a mágnes sebessége $v = 5$ cm/s, a vasdarab sebessége 0. Ezután a testek $t = 3$ s múlva összeütköznek. Mekkora utat tett meg az ütközésig a mágnes, illetve a vasdarab? (A testeket tekintsük pontszerűeknek, a súrlódást hanyagoljuk el!)

24.

Egy $M = 10$ kg tömegű kiskocsi $v_0 = 1$ m/s nagyságú sebességgel egyenletesen mozog, amíg egy homok-adagoló alá nem érkezik. Az adagolóból másodpercenként 5 kg tömegű homok hull az érdes felületű kiskocsira. Adjuk meg és ábrázoljuk a kiskocsi sebességét a az adagoló alatt eltöltött idő függvényében a 0 - 3 s időszakaszban!

(A kiskocsi vízszintes felületen mozog, a felület által a kocsira kifejtett súrlódási erő elhanyagolható.)

25.

Két, $m_A = 40$ kg, illetve $m_B = 60$ kg tömegű tanuló görkorcsolyát visel és $d = 10$ m távolságra áll egymástól. A tanulók egy vízszintes kötél két végét fogják, majd az egyik tanuló meghúzza a kötelet, aminek következtében a tanulók egyenletesen mozognak egymás felé. Indulásuk pillanatában egy légy indul az egyik tanulótól a másikig, majd vissza. A légy mindaddig röpköd a B tanuló sebességénél 5-ször nagyobb sebességgel, amíg a tanulók találkoznak. Mekkora utat tesz meg a légy a tanulók találkozásáig?

26.

Az ábrán látható tömegek a világűrben egymástól $d = 5 \cdot 10^5$ km távolságra, más tömegektől távol helyezkednek el és vonatkoztatási inerciarendszerünkben az ábrázolt helyzetben nem mozognak. A gravitációs vonzás hatására azonban mozgásba jönnek, és tökéletesen rugalmatlanul ütköznek.

- Mekkora sebességgel mozognak a tömegek, amikor az összes ütközés lezajlott?
- Indulási helyétől milyen távol ütközik a $2m$ tömegű test?

